

Conferința internațională

21 MARTIE • 2024

PROTECȚIA ȘI ÎNGRIJIREA COPIILOR ÎN CONTEXTUL AGENDEI DE ASOCIERE REPUBLICA MOLDOVA – UNIUNEA EUROPEANĂ

Ediția 2024: Prevenirea instituționalizării copiilor de vârstă mică –
soluții și acțiuni în baza evidențelor naționale și internaționale

Organizat de:

MINISTERUL MUNCII
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AL REPUBLICII MOLDOVA
MAI INCLUZIV, MAI ECHITABIL, MAI SOLIDAR

Changing
THE WAY WE
care

Maestral.

Suținut de:

MacArthur
Foundation

Parteneri: unicef

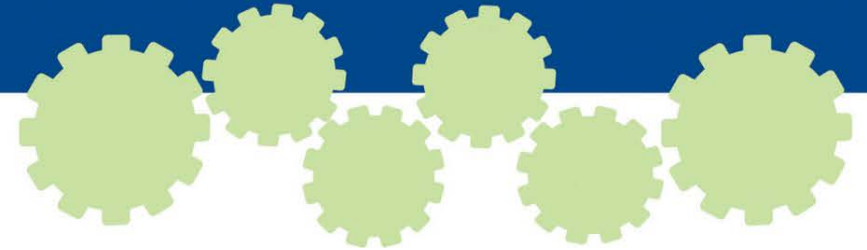

PARTENERIATE PENTRU FIECARE COPIL
PARTNERSHIPS FOR EVERY CHILD

Conferința internațională

**PROTECȚIA ȘI ÎNGRIJIREA COPIILOR ÎN CONTEXTUL AGENDEI DE ASOCIERE
REPUBLICA MOLDOVA – UNIUNEA EUROPEANĂ**

Ediția 2024: Prevenirea instituționalizării copiilor de vârstă mică – soluții și acțiuni în baza
evidențelor naționale și internaționale

**ÎNȚELEGEREA POSIBILITĂȚII INTRODUCERII UNUI
MORATORIU PRIVIND PLASAMENTUL COPIILOR CU
VÂRSTA 0-6 ANI ÎN ÎNGRIJIREA INSTITUȚIONALĂ
(studiu calitativ)**

Diana CHEIANU-ANDREI,
SOCIOPOLIS CONSULTANCY

Scopul și obiectivele de cercetare

Scopul: identificarea provocărilor care nu au permis introducerea unui moratoriu privind plasamentul copiilor cu vârsta de 0-6 ani în instituțiile de tip rezidențial, până în prezent, și a modalităților de înlăturare a barierelor existente.

Obiectivele:

- (i) analiza datelor statistice privind instituționalizarea copiilor 0-6 ani și plasamentul acestora în îngrijirea alternativă de tip familial;
- (ii) înțelegerea practicilor existente de identificare, asistență, referire și plasament a copiilor 0-6 ani în instituțiile de tip rezidențial;
- (iii) evaluarea cunoștințelor și atitudinilor profesioniștilor și actorilor care iau decizii de îngrijire a copiilor de 0-6 ani, cu privire la îngrijirea instituțională, versus îngrijirea alternativă de tip familial;
- (iv) elaborarea de recomandări privind modul de proiectare a eforturilor de advocacy, care să abordeze barierele actuale în calea implementării unui moratoriu sustenabil pentru plasamentul copiilor de 0-6 ani, inclusiv audienți-cheie și acțiuni concrete.

Metodologia cercetării

Programul de cercetare al studiului a cuprins:

- (i) **analiza datelor statistice privind copiii cu vârsta 0-6 ani** în situație de risc și plasamentul copiilor de această vârstă în îngrijirea rezidențială și cea alternativă de tip familial (**CER 103 și CER 103A**), pentru anii **2018-2022**;

- (i) **realizarea IIA** pe un eșantion de **21 de actori sociali și experți** (primari, asistenți sociali comunitari, asistenți sociali din cadrul maternității, asistente medicale, medici, șefi ai STAS, specialiști raionali în asistența medicală a mamei și copilului, reprezentanți ai instituțiilor rezidențiale pentru copiii de 0-6 ani, etc.);

- (ii) **organizarea a 7 DFG** cu membrii ai EMD, ai Comisiei raionale protecția copilului aflat în dificultate (CPCD), ai grupului intersectorial de lucru (GIL) al ANAS, ai OSC implicate în dezvoltarea serviciilor de protecție a copiilor, dar și asistenți sociali comunitari și asistente medicale.

Copii 0-6 ani aflați în situație de risc, perioada anilor 2018-2022

- Raportul CER nr.103 A pentru anul 2022 atestă **215 copii cu vârsta 0-6 ani** plasați în instituțiile rezidențiale prin **plasament de urgență și 146 prin plasament planificat**, numărul copiilor cu vârsta de **0-2 ani constituind 175**, iar a celor de **3-6 ani - 186**.
- IIA realizate cu personalul celor două instituții rezidențiale pentru copii cu vârstă 0-6 ani, indică că **în anul 2023** în protecția rezidențială se aflau **80 de copii cu vârsta 0-6 ani, inclusiv 29 cu dizabilități, 27 fiind cu dizabilități severe**.
- **S-au stabilit situații de plasament al copiilor cu vârsta 3-6 ani în Centrul ftiziopneumologic de reabilitare pentru copii din Târnova, Dondușeni, care nu se regăsesc în Raportul CER nr.103 A.**
- Centrele maternale au un rol semnificativ în prevenirea abandonului și separării copiilor cu vârsta 0-6 ani. **În anul 2022, din 217 copii de această vârstă**, care au ieșit din aceste instituții rezidențiale, **180 (83%) au rămas în familia biologică**. Situația dată este confirmată și de managerul Centrului maternal „În brațele mamei” (Misiunea Socială Diaconia).
- Copii cu vârsta de 0-6 ani care au părăsit instituțiile rezidențiale, în anul 2022, au fost **reintegrați în familia biologică (29,9%), în APP (17,1%), în tutelă (11,8%), în familia extinsă (3,7%), în CCTF (2,7%), în adopție (2,1%)**. Pentru **35 de copii (18,7%)**, nu s-a identificat o formă de protecție de tip familial, aceștia fiind transferați în alte instituții de tip rezidențial.

Prevenirea separării de familie a copilului cu vârsta de 0-6 ani

- În RM sunt **trei mecanisme de colaborare intersectorială care stipulează necesitatea implicării specialiștilor, inclusiv în scopul de prevenire a separării copilului de familie:**
  - (i) prevenirea și reducerea mortalității materne, infantile și a copiilor cu vârsta de până la 5 ani, la domiciliu (HG 1182);
  - (ii) identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor-victime și potențiale victime ale abuzului, neglijării, exploatării și traficului (HG 270);
  - (iii) prevenirea primară a riscurilor în scopul bunăstării copilului (HG 143).
- Asistentele medicale au declarat că nu au beneficiat de instruirii privind aplicarea *HG nr.143 cu privire la aprobarea Instrucțiunii cu privire la mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului*. Acestea nu cunosc și nici nu aplică Fișa de observare, Fișa de evaluare și nici Fișa de planificare a acțiunilor de prevenire a riscurilor.
- Identificarea și prevenirea cazurilor de separare a copiilor cu vârsta 0-6 ani este un proces complicat pentru autoritățile locale. Membrii EMD și membrii CPCD au semnalat că unii copii cu vârsta 0-2 ani sunt identificați mai greu, în comparație cu cei de 3-6 ani, care frecventează instituțiile preșcolare.

Implicarea OSC în protecția copiilor cu vârsta 0-6 ani

- **OSC, care au drept scop protecția copilului, sunt active și participă atât la elaborarea de politici, cât și la dezvoltarea și implementarea unor servicii sociale noi.**
- Printre cele mai importante acțiuni practice, realizate de OSC:
  - (i) acordarea unor servicii de educație parentală, inclusiv promovarea programelor de educație parentală și încercarea de a extinde implementarea acestora, la nivel național;
  - (ii) introducerea a noi modele de APP: APP specializată pentru copiii cu dizabilități, inclusiv severe și APP de urgență;
  - (iii) deschiderea Centrelor maternale și oferirea suportului pentru mamele cu copii în risc de abandon sau separare, prin dezvoltarea abilităților de îngrijire a copilului și de viață autonomă;
  - (iv) dezvoltarea serviciilor pentru prevenirea dizabilității la copii: cabinete de dezvoltare a copilului, la nivel de comunități și centre de intervenție timpurie;
  - (v) dezvoltarea serviciilor de îngrijire pentru copii 0-3 ani: centrelor de zi pentru copii de la 4 luni, la 3 ani, serviciilor alternative de îngrijire a copiilor organizate de angajator la locul de muncă și servicii de îngrijire individualizată;
  - (vi) crearea grupurilor de sprijin, la nivel de comunitate.

Cauzele instituționalizării copiilor cu vârsta 0-6 ani

- Există mai multe cauze ale instituționalizării copiilor cu vârsta 0-6 ani:
  - (i) cauze determinate de anumite particularități ale mamei/familiei;
  - (ii) cauze determinate de inacțiunea specialiștilor și competențele profesionale limitate ale acestora;
  - (iii) cauze determinate de capacitatea serviciilor medicale și sociale de a răspunde nevoilor copiilor cu dizabilități;
  - (iv) cauze ce țin de funcționalitatea limitată a mecanismelor intersectoriale existente.
- Unele ATL și ATT, practic, nu caută soluții de îngrijire alternativă, în cazul copiilor de până la 2 ani.

Rolul grupului intersectorial de lucru (GIL)

- Prin Ordinul MSMPS nr. 807/A, din 04.09.2020, a fost creat Gil privind examinarea solicitărilor de admitere în centrele de plasament temporar pentru copii în Centrul de plasament și reabilitare pentru copiii de vârstă fragedă din mun. Chișinău, Centrul de plasament temporar și reabilitare pentru copii din mun. Bălți și a solicitărilor de dezinstituționalizare și/sau de transfer.
- Gil are un rol important în prevenirea instituționalizării copiilor prin:
  - (i) responsabilizarea ATL să dezvolte servicii și să caute soluții, la nivel local, pentru plasamentul copilului în situație de risc;
  - (ii) implicarea și colaborarea specialiștilor din diverse instituții: primari, medici din maternități, specialiști din STAS de la locul de reședință permanent sau provizoriu etc.;
  - (iii) conștientizarea încălcărilor Regulamentului de activitate al instituției rezidențiale de reprezentanții acestora, pentru că autoritățile plasau copii care nu aveau acte, copii repatriați din alte țări etc.;
  - (iv) determinarea autorităților să lucreze pentru a identifica forme alternative de îngrijire – adopția națională și adopția internațională pentru copiii cu dizabilități etc.

Plasamentul copiilor în îngrijirea alternativă de tip familial

- **Îngrijirea de tip familial oferă un impact pozitiv semnificativ în dezvoltarea copilului cu vârsta 0-6 ani.** Asistenții parentali profesioniști, dar și alți specialiști au semnalat multe schimbări pozitive în dezvoltarea copiilor, starea de sănătate fizică și emoțională a acestora.
- Unii reprezentanți ai CPCD și asistenți sociali comunitari întâmpină **dificultăți în identificarea persoanelor care doresc să devină asistenți parentali profesioniști sau părinți-educatori**, din cauza salariilor mici și a multiplelor responsabilități, mai ales, în cazul copiilor cu vârsta 0-2 ani, grupurilor de frați (3 și mai mulți) sau a celor cu dizabilități.
- **În cazul copiilor cu dizabilități, statul nu asigură tratament medical, servicii de reabilitare și recuperare gratuite și în mod continuu.** Îngrijitorii nu dispun de transport și este complicat să se deplaseze în transportul comun. Este extrem de „defectuoasă” procedura de reevaluare și reconfirmare a gradului de dizabilitate.

Atitudini privind introducerea unui moratoriu

- Nu există o viziune unică față de introducerea unui moratoriu, deși există o bază legală pentru implementarea acestuia.
- Unii șefi ai STAS au menționat că introducerea moratoriului de la 1 ianuarie 2024 nu ar schimba esențial acțiunile ce trebuie întreprinse la nivel raional, pentru că ei au dezvoltat servicii alternative de îngrijire de tip familial și servicii de prevenire a separării copilului de familie.
- O parte dintre participanții la cercetare au menționat că sistemul rezidențial nu trebuie închis brusc. În opinia acestora, închiderea instituțiilor rezidențiale pentru copiii cu vârsta de 0-6 ani trebuie realizată treptat, în paralel cu dezvoltarea serviciilor alternative de îngrijire de tip familial.
- Unii participanți la cercetare consideră că plasamentul de urgență pentru Republica Moldova este necesar pentru cazurile „*exceptionale, extreme*”, pentru ca, în 45 de zile, ATT și ATL să identifice soluții pentru plasamentul în serviciile alternative de îngrijire de tip familial.

Recomandări cu privire la instituirea moratoriului pentru grupul de vârstă 0-6 ani

- **Elaborarea unui Plan de Acțiuni detaliat** pentru instituirea moratoriului, care să includă **etape, termeni-limită și responsabilități bine definite pentru toți actorii** cu responsabilități în domeniul protecției copilului cu vârsta 0-6 ani.
- **Stabilirea unui mecanism de intervenție de urgență** pentru protecția și reintegrarea copiilor afectați de decizia instituirii moratoriului.
- **Monitorizarea și evaluarea continuă a impactului moratoriului** asupra copiilor și familiilor care se află în situații de risc/vulnerabilitate.

Alte recomandări pe următoarele domenii

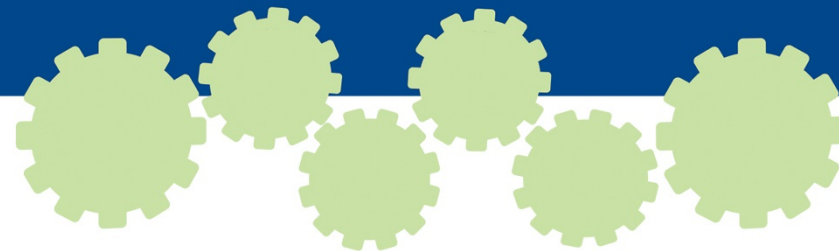
- I. Consolidarea acțiunilor de prevenire a separării copiilor la nivel comunitar (9).
- II. Dezvoltarea serviciilor pentru prevenirea separării copilului de familie și pentru îngrijirea alternativă de tip familial (9).
- III. Consolidarea resurselor umane și creșterea calității serviciilor sociale (3).
- IV. Consolidarea instituției familiei prin acțiuni educaționale (2).
- V. Organizarea campaniilor de sensibilizare și promovare a serviciilor de îngrijire alternativă de tip familial (3).
- VI. Perfecționarea sistemului de evidență și monitorizare a copiilor în situație de risc și a copiilor din sistemul rezidențial (2).
- VII. Alte acțiuni (2).

Conferința internațională

PROTECȚIA ȘI ÎNGRIJIREA COPIILOR ÎN CONTEXTEL AGENDEI DE ASOCIERE REPUBLICA MOLDOVA – UNIUNEA EUROPEANĂ

Ediția 2024: Prevenirea instituționalizării copiilor de vârstă mică – soluții și acțiuni în baza
evidențelor naționale și internaționale

Organizat de:

MINISTERUL MUNCII
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AL REPUBLICII MOLDOVA
MAI INCLUZIVI. MAI ECHITABILI. MAI SOLIDARI.

Changing
THE WAY WE
care

Maestral.

Suștinut de:

USAID
DIN PARȚEA POPORULUI
AMERICAN

MacArthur
Foundation

Parteneri:

PARTENERIAȚE PENTRU FIECARE COPIL
PARTNERSHIPS FOR EVERY CHILD

Această prezentare este posibilă datorită sprijinului generos al statului american prin intermediul USAID. Conținutul este responsabilitatea CTWWC și nu reflectă în mod necesar opiniile USAID sau ale guvernului SUA.